

CRB 2023-2620

20 nov.
2023

ADVIES

Prijsherzieningsclausules

Blijde Inkomstlaan 17-21 1040 Brussel
Avenue de la Joyeuse Entrée 17-21 1040 Bruxelles
T 02 233 88 11
E mail@ccecrb.fgov.be
www.ccecrb.fgov.be

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) werd opgericht door de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en wordt nu beheerd door het boek XIII "Overleg" van het Wetboek van economisch recht.

De opdrachten van de CRB-koepel:

- via de organisaties die de arbeidswereld en het bedrijfsleven vertegenwoordigen een sociale consensus bewerkstelligen over de werking van de economie en de sociaal-economische problemen en ook over de doelstellingen en de grote principes, met als doel het sociaal-economische beleid in een door de sociale partners gewenste richting te sturen;
- via het initiatiefrecht van de CRB de aandacht van de overheden en van de beleidsbepalers vestigen op de problemen die zich voordoen op sociaal-economisch gebied, met als doel die op de agenda van de overheid te plaatsen;
- via adviesaanvragen over wetsontwerpen de interactie vergemakkelijken tussen de overheden, de beleidsbepalers en de samenleving met betrekking tot de toegepaste sociaal-economische beleidslijnen.

Blijde Inkomstlaan 17-21, 1040 Brussel | +32 2 233 88 11 | info@ccecrb.fgov.be | www.ccecrb.fgov.be
Contactpersoon: Andy Assez | 02 233 88 42 | anas@ccecrb.fgov.be

Bijzondere raadgevende commissie Verbruik

De bijzondere raadgevende commissie (brc) Verbruik werd door het koninklijk besluit van 13 december 2017 opgericht binnen de koepel van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB).

Ze neemt de taken van de voormalige Raad voor het Verbruik over en heeft bijgevolg als belangrijkste opdracht adviezen uit te brengen over problemen die de consumptie van producten en het gebruik van diensten aanbelangen, en over problemen die voor de consumenten van belang zijn. De brc Verbruik is het centrale adviesorgaan voor alle problemen inzake consumptie en bescherming van de consument.

De brc Verbruik is eveneens een plaats van dialoog en overleg waar consumentenvertegenwoordigers en professionele vertegenwoordigers informatie uitwisselen, hun standpunten kenbaar maken en compromissen vinden. Het is een bevoorrecht instrument voor de beleidsondersteuning.

Blijde Inkomstlaan 17-21, 1040 Brussel | +32 2 233 88 11 | info@ccecrb.fgov.be | www.ccecrb.fgov.be
Contactpersoon: Andy Assez | 02 233 88 42 | anas@ccecrb.fgov.be

Bijzondere raadgevende commissie Mededinging

De bijzondere raadgevende commissie (brc) Mededinging werd ingesteld binnen de koepel van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) door de wet van 2 mei 2019, die werd gewijzigd door de wet van 27 mei 2020 en het koninklijk besluit van 31 juli 2020. Ze vindt haar wettelijke grondslag in de artikelen IV.37 en IV.38 van het Wetboek van economisch recht. De samenstelling en werking ervan worden nader geregeld door het koninklijk besluit van 30 april 1993, dat werd gewijzigd door het koninklijk besluit van 5 september 2001.

Ze neemt de opdrachten van de voormalige Commissie voor de Mededinging over: adviezen uitbrengen over alle algemene kwesties in verband met het mededingingsbeleid, hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de bevoegde minister. Ze onderhoudt ook uitstekende contacten met de Belgische Mededingingsautoriteit en vormt voor die laatste een forum waarop zij haar gevoerde beleid (jaarverslagen, jaarlijkse prioriteiten, ontwerpen van richtsnoeren...) kan toelichten en hieromtrent van gedachten kan wisselen.

Inbehandelingneming

Per e-mail van 22 september 2023 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Economie en Werk, de koepel van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) een nieuwe adviesvraag voorgelegd over de prijsherzieningsclausules en de beoogde wijziging van artikel 57 van de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen. Dit advies moest uiterlijk 31 oktober 2023 worden uitgebracht, maar deze termijn werd verlengd tot 14 november 2023.

Momenteel luidt dit artikel 57 van de wet van 30 maart 1976 als volgt:

"§ 1. Niettegenstaande alle strijdige wettelijke, reglementaire en contractuele bepalingen, met inbegrip van deze bedongen in de op het ogenblik van het in werking treden van deze wet bestaande contracten en niettegenstaande de op deze datum toegepaste prijzen, is elke formule van indexatie van de industriële en/of commerciële prijzen, van de tarieven en de parameters van prijzenfluctuatiefomules in functie van het indexcijfer van de consumptieprijzen, of van enig ander indexcijfer, verboden.

Elk beding of elke toepassing strijdig met dit verbod is van rechtswege nietig.

§ 2. De contracten mogen slechts prijsherzieningsbedingen bevatten in de mate dat deze toepasselijk zijn tot een bedrag van maximum 80 % van de eindprijs en voor zover ze verwijzen naar parameters die de reële kosten vertegenwoordigen; iedere parameter is alleen toepasselijk op dat gedeelte van de prijs dat beantwoordt aan de kosten die het vertegenwoordigt. De minister van Economische Zaken kan niettemin per sector van het toegelaten maximum afwijken.

§ 3. De bepalingen van de §§ 1 en 2 zijn van toepassing op:

- de toekomstige contracten;*
- de toekomstige gevolgen van de op het ogenblik van het in werking treden van deze wet bestaande overeenkomsten.*

Ze zijn niet van toepassing op de huurprijzen, de wedden, lonen, sociale bijdragen of uitkeringen en op de emolumenten en honoraria die betrekking hebben op prestaties geleverd door de beoefenaars van vrije beroepen.

De minister van Economische Zaken kan nochtans per sector afwijkingen toestaan op grond van de wet betreffende de economische reglementering en de prijzen zoals zij voortspruit uit de wet van 30 juli 1971 houdende wijziging van de besluitwet van 22

januari 1945 betreffende het beteugelen van elke inbreuk op de reglementering betreffende de bevoorrading van het land.

[...]“.

De CRB en de brc's Verbruik en Mededinging hebben, onder voorbehoud van het akkoord van hun respectieve organen, beslist een gemeenschappelijk advies op te stellen, naar analogie met hetgeen eerder werd gedaan.

Het ontwerpadvies werd via een schriftelijke procedure voorgelegd aan de plenaire vergadering van de brc Verbruik onder het voorzitterschap van de heer R. Steennot, aan de plenaire vergadering van de brc Mededinging onder het voorzitterschap van de heer J. Bourgeois en aan de plenaire vergadering van de CRB onder het voorzitterschap van de heer B. Bayenet, die het op (respectievelijk) 20 november 2023 hebben goedgekeurd, met inachtneming van hun bevoegdheden.

Inleiding

Op verzoek van minister Dermagne hadden de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, de bijzondere raadgevende commissie Verbruik, de bijzondere raadgevende commissie Onrechtmatige bedingen en de bijzondere raadgevende commissie Mededinging op 29 juni 2023, met inachtneming van hun bevoegdheden, een eerste advies goedgekeurd over een voorontwerp van wet waarin werd voorgesteld artikel 57 van de wet van 1976 eenvoudigweg op te heffen en het te vervangen door nieuwe bepalingen in een nieuwe titel 3, getiteld 'Prijsherzieningsclausules', die zou worden opgenomen in boek V van het Wetboek van economisch recht. Met andere woorden, dat voorontwerp van wet kwam erop neer dat de huidige regeling voor de prijsindexeringsclausules werd omgedraaid, in die zin dat de genoemde clausules voortaan in principe zouden kunnen worden toegestaan (en niet langer verboden), mits aan een aantal voorwaarden zou worden voldaan.

In dat eerste advies spraken de adviesorganen de wens uit om, alvorens zich uit te spreken over de bovengenoemde hervorming, voorafgaandelijk over een analyse te beschikken m.b.t. de toepassing van de huidige regeling voor de prijsindexeringsclausules, en over een analyse van de economische impact van het voorontwerp van wet. Ze bevalen bovendien aan dat de adviezen van de Nationale Bank, het Federaal Planbureau en het Prijzenobservatorium zouden worden ingewonnen. Ze spraken de wens uit dat, zodra de gevraagde analyses zouden zijn verkregen, hun een nieuwe en dus tweede adviesaanvraag zou worden toegestuurd, opdat ze zich over de grond van het voorontwerp van wet zouden kunnen uitspreken.

Sindsdien hebben de adviesorganen de gevraagde analyses nog niet ontvangen. Wel hebben ze de tweede adviesaanvraag ontvangen, die het voorwerp is van de huidige inbehandelingneming.

Het voorontwerp van wet waarop deze tweede adviesvraag betrekking heeft, heft artikel 57 van de wet van 1976 niet langer op. De essentie daarvan blijft dus behouden, maar met de invoeging in §2 van de verduidelijking dat de prijsindexeringsclausules die voorzien in een aanpassing aan de ontwikkeling van de reële kosten zowel van toepassing zijn bij een stijging **als bij een daling**. Hoewel artikel 57 in zijn huidige vorm de mogelijkheid van een neerwaartse herziening niet uitsluit, achtte de wetgever het verkieslijk dit uitdrukkelijk te vermelden.

ADVIES

De adviesorganen nemen akte van het nieuwe voorontwerp van wet dat hun werd voorgelegd en dat zich, in vergelijking met het oorspronkelijke voorontwerp van wet, beperkt tot een kleine herziening van de huidige regelgeving inzake de prijsherzieningsclausules.

Niettemin zijn de adviesorganen van oordeel dat de tijd nog niet rijp is om tot een dergelijke herziening over te gaan. Zoals reeds werd vermeld in hun eerste advies, spreken ze de wens uit dat eerst een grondige economische analyse wordt verricht om na te gaan of artikel 57 van de wet van 30 maart 1976 nog steeds zijn doelstellingen vervult en inspeelt op de huidige behoeften, en of het gerechtvaardigd is het op te heffen / te behouden / te vervangen.

Hoewel de adviesorganen van oordeel zijn dat de prijsindexeringsclausules in de praktijk reeds in stijgende en in dalende zin moeten worden geïnterpreteerd en moeten worden gelezen in het licht van de regelgeving inzake onrechtmatige bedingen (cf. advies van de brc Onrechtmatige bedingen over de agrovoedingsketen), vrezen ze bovendien dat het expliciet benadrukken van de mogelijkheid tot prijsherziening in geval van kostendaling in een wet houdende diverse bepalingen in de praktijk op korte termijn een negatieve juridische en administratieve impact zou kunnen hebben. Dit gezegd zijnde, zullen de adviesorganen in geval van een hervorming van de wet van 30 maart 1976 op langere termijn hun steun betuigen aan het principe van indexering waarbij het mogelijk is om in beide richtingen (opwaarts of neerwaarts) te gaan.

Tot slot zijn de adviesorganen van oordeel dat in een overgangperiode moet worden voorzien om een aantal noodzakelijke contractuele aanpassingen te kunnen doorvoeren indien het voorontwerp van wet in zijn huidige vorm wordt gehandhaafd.